

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-657 12, 22-2, 23, 23-3, 25, 27, 28, 29-3, 32, 33, 40 STRAIPSNIŲ, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 35-1 IR 35-2 STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO
(TOLIAU – PROJEKTAS)
(TAP NR. 20-1625) (TAIS NR. 20-10601(2))**

2020-10-05 Nr.NV-2687

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Vertinant Projekto 4 straipsnyje (keičiamo įstatymo 23-3 straipsnio 1 dalies 7 dalyje) siūlomą nustatyti teisinį reguliavimą, pagal kurį vartojimo ginčus nagrinėjanti institucija atsisako nagrinėti vartojimo ginčą, jeigu ginčo suma yra mažesnė negu minimalus ginčo vertės dydis, kuris turėtų būti nustatytas vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūrų taisyklėse, pažymėtina, kad šis apribojimas vertintinas kaip asmens teisės kreiptis į ginčus nagrinėjančią instituciją ginant savo teises ir interesus apribojimas (minimalaus ginčo vertės dydžio nustatymas), todėl bet kokie su asmens teisėmis susiję ribojimai turėtų būti įtvirtinti tik įstatymu. Manytina, kad Projekto aiškinamajame rašte pateikti argumentai, jog tai leis išvengti dažno įstatymo keitimo ir atsižvelgti į pasikeitusias ekonomines ir socialines sąlygas, nėra pakankamas pagrindas tokius ribojimus (jų dydį) įtvirtinti įgyvendinamajame teisės akte. Siūlytina nekeisti teisinio reguliavimo ir minimalią ginčo sumą įtvirtinti (palikti) Vartotojų teisių apsaugos įstatyme.

2. Vertinant Projekto 6 straipsnį (keičiamo įstatymo 27 straipsnio 4 dalies 3 punktą) pažymėtina, kad iš nurodyto teisinio reguliavimo nėra aišku (todėl Projektas ir (ar) jo aiškinamasis raštas turėtų būti papildytas informacija), ar vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos nagrinėjimo išlaidos bus skaičiuojamos kiekvieno ginčo atveju, t. y. visada susidarys, ir kaip bus, jeigu vartotojo skundas nebus tenkinamas (t. y., ar esant tokiai situacijai vartojimo ginčo nagrinėjimo išlaidas turės padengti vartotojas). Pažymėtina, kad nustatymas vartotojui dengti ginčo nagrinėjimo išlaidas, neprisidėtų prie vartotojų teisių geresnio gynimo, priešingai – būtų sumažinta galimybė asmenims ginti savo teises, tų teisių gynimą siejant su lėšų turėjimo faktu.

Be to, Projekte nurodyta nuostata, kad išlaidų dydis „turi būti pagrįstas vartojimo ginčo neteisminio sprendimo procedūros sąnaudomis“ suponuoja, kad kiekvienu atveju turės būti skaičiuojamos faktinės ginčo nagrinėjimo sąnaudos. Pažymėtina, kad Projekto derinimo pažymoje

nurodyti argumentai, jog „*Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklėse galėtų būti įtvirtintas modelis, kai ginčo nagrinėjimo išlaidų dydis nebūtų apskaičiuojamas kiekvieno individualaus ginčo atveju, bet būtų skaičiuojamas tam tikrų veiksmų vykdymo sąnaudų dydžio vidurkis*“ yra nepagrįstas, nes turėtų būti skaičiuojamas ne išlaidų vidurkis, o realios, konkrečios sąnaudos – taip, kad yra įtvirtinta (siūloma nustatyti) Projekte, priešingu atveju turėtų būti koreguojamas Projektas. Atitinkamai turėtų būti patikslintas ir Projekto aiškinamasis raštas.

3. Atsižvelgiant į Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 25 straipsnio 1 dalį, siūlytina Projekte vienodai vartoti formuluotes, t. y. vietoje žodžių „rašytinio *proceso* tvarka“ rašyti žodžius „rašytinės *procedūros* tvarka“ (kadangi galiojančiame įstatyme rašytinio proceso tvarkos nėra (nevartojama) arba tikslinti ir kitas galiojančias nuostatas taip, jog visame teisės akte formuluotės būtų vartojamos vienodai).

4. Įvertinus Projekto 11 straipsnyje (keičiamo įstatymo 35-1 straipsnio 4 dalyje) nustatytus atsisakymo pradėti vartojimo sutarties nagrinėjimą dėl nesąžiningų sąlygų, pažymėtina, kad dauguma atsisakymo pagrindų yra formalūs (tokie ir turėtų būti), tačiau šios dalies 2 punktą, nustatantis, jog atsisakoma tuo atveju, jeigu „*prašyme dėl vartojimo sutarties nesąžiningų sąlygų nustatymo nėra pateikti vartojimo sutarties nesąžiningų sąlygų nustatymo motyvai*“ yra subjektyvus ir tokią išvadą galima padaryti tik pradėjus nagrinėti (iš esmės išnagrinėjus) pateiktą skundą (įvertinus nagrinėjamo klausimo visumą bei pareiškėjo pateiktus argumentus, kitus įrodymus). Be to, toks vertinamojo pobūdžio atsisakymo pagrindas yra ydingas dar ir tuo požiūriu, jos institucija jį visada vertins subjektyviai (nes pats pagrindas yra subjektyvus ir neapibrėžtas). Manytina, kad įtvirtinus tokį pagrindą bus sudarytos sąlygos nevienodam tapačių ar panašių situacijų vertinimui bei galimam piktnaudžiavimui, todėl šio atsisakymo pagrindo turėtų būti atsisakyta.

5. Projekto rengėjas turėtų įvertinti, ar pagrįstai Vartojimo sutarčių nagrinėjimo dėl nesąžiningų sąlygų nustatymo taisyklės pagal Projekto 11 straipsnį (keičiamo įstatymo 35-1 straipsnio 6 dalį) tvirtins Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktorius, t. y. pats nusistatys ginčų nagrinėjimo tvarką. Svarstytina, ar siekiant atriboti politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijas nurodytas taisyklės neturėtų tvirtinti teisingumo ministras.

6. Projekto rengėjas turėtų pagrįsti aiškinamajame rašte Projekto 11 straipsnyje (keičiamo įstatymo 35-1 straipsnio 7 ir 10 dalyse) siūlomą nustatyti teisinį reguliavimą, pagal kurį Vartotojų teisių apsaugos tarnybai bus nustatyta pareiga *suderinti nesąžiningų sąlygų pakeitimus*. Taip pat siūlytina įvertinti, kaip turės būti sprendžiama situacija, kai Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai suderinus atitinkamas nuostatas teismas vis tik pripažins, jog ir suderintos nuostatos yra nesąžiningos.

7. Vertinant Projekto 11 straipsnyje (keičiamo įstatymo 35-1 straipsnio 14 dalyje) siūlomą nustatyti teisinį reguliavimą, svarstytina, ar pagal jį nebus užvedamos dvi bylos tuo atveju, jeigu

suinteresuotas asmuo nesutiks su Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nutarimu, t. y. vieną – bendrosios kompetencijos teisme ginant savo kaip vartotojo interesus, kita – ginčijant administraciniame teisme Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos priimtą sprendimą. Siūlytina įvertinti, ar toks teisinis reguliavimas būtų racionalus, prireikus, siūlytina jį koreguoti.

8. Projekto 13 straipsnis (keičiamo įstatymo 40 straipsnis) tikslintinas šiais aspektais:

8.1. atsižvelgiant į tai, kad keičiasi straipsnio dalių numeracija, turėtų būti įvertinta, ar neturėtų būti koreguojama ir galiojančio įstatymo šio straipsnio 2 dalis (t. y. joje duodamos nuorodos į kitas šios straipsnio dalis);

8.2. Projekto 13 straipsnio 3 dalį sukeisti su šio straipsnio 4 dalimi.

8.3. siūlytina įvertinti, ar atsižvelgiant į Projektu keičiamą šios straipsnio dalių numeraciją, Projekto 13 straipsnio 4 dalyje daroma išimtis, nurodyta skliausteliuose, yra tinkama (arba siūlytina aiškiau įtvirtinti nuostatą).

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Eglė Izokaitytė